

Kunskapsbaserat växtskydd i praktiken – vilka faktorer spelar roll för lantbrukares beslutsfattande om växtskyddsåtgärder?

Helena Nordström Källström¹, Anna Berlin² & Åke Olson²

¹SLU, institutionen för stad och land. Postadress; Box 7012, 750 07 Uppsala ²SLU, institutionen för skoglig mykologi och växtpatologi. Postadress; Box 7026, 750 07 Uppsala.
E-post: helena.kallstrom@slu.se

Vi har gjort en systematisk litteraturoversikt över hur ny kunskap om växtskydd når gårdsnivå. Frågor som vi har ställt till vårt material är: vilka hinder finns för implementering av ny forskning omkring växtskydd? Genom vilka kanaler når ny kunskap gården? Detta är en delstudie i ett projekt med både en naturvetenskaplig och en samhällsvetenskaplig del.

Ett hållbart växtskydd kräver gemensam satsning av alla inblandade intressenter, inklusive forskare och experter hos myndigheter, för att identifiera kunskapsbrister och framtida forskningsfrågor för att hitta nya och innovativa lösningar på de utmaningarna vi stå inför. I det här projektet gör vi en syntes över kunskapsläget om växtskydd och nuvarande bekämpningsstrategier som finns tillgängliga för svenskt jordbruk. Syntesen baseras på en litteraturundersökning och möte med intressenter (myndigheter, rådgivare och lantbrukare). Syftet är att identifiera aktuella kunskapsluckor och skillnader mellan nuvarande praxis och de senaste rönen inom växtskydd. Detta betyder att vi också är intresserade av kunskapsläget inom kommunikation omkring de senaste rönen om växtskydd.

Fokus för presentationen är litteraturoversikten omkring vetenskapligt grundat växtskydd. Där vi arbetat med att ta fram en total kunskapsöversikt över hur forskning kan förmedlas och hur den sen implementeras. Exempel kommer också att tillhandahållas från andra aktuella studier där vi även intervjuat rådgivare och lantbrukare. Det är alltså både effektiv vetenskapskommunikation som avses, men även implementering; hinder och möjligheter för mottagandet hos användaren samt hur beslutsfattande om växtskyddsåtgärder går till.

Vi har utgått från en metod omkring kvalitativa systematiska litteraturoversikter. Där man letar efter studier och väljer ut relevanta utifrån kvalitet undersökningarnas kvalitet. Man skapar härmed en möjlighet att öka generaliserbarheten i begränsade kvalitativa studier. Sökt artiklar genom att använda tre sökkriterier; 1) vem vill man nå?, 2) genom vad? Och 3) om vad? Vårt intresse har varit hur man har sett på kunskapsförmedling, hur dessa olika förmedlingssätt har fungerat, vilka hinder och möjligheter som finns, med det slutgiltiga målet att förbättra kommunikationen för att få växtskyddet att bli mer kunskapsbaserat.

En viktig utgångspunkt, som återkommer, är att alla mottagare är olika, men i litteraturen delas dessa ofta in i olika grupper. Man kan också kategorisera motiv för beslutsfattande. Alla är olika men dessa grupper är inte vattentäta skott; mottagare blandar motiv. Praktiska åtgärder måste också passa mottagarens värderingar och praktik. Många beslut fattas av praktiska skäl. Vi vet också att kunskap har svårt att få fäste mot någons övertygelse.

Från nyligen gjorda djupintervjuer har fyra former av motiv för beslutsfattande identifierats: 1) riskminimering (som vi kallar för ett psykologiskt motiv), 2) relationsbaserat beslutsfattande (som vi kallar för ett kognitivt motiv) – det betyder egentligen att man föredrar att fatta beslut tillsammans med andra, t.ex. en rådgivare, 3) miljömässiga överväganden (som vi kallar ett miljömotiv), dessa kan se olika ut, både hög produktion och extensiv odling ryms inom detta begrepp som definieras av mottagaren, 4) Grannsämja (som vi kallar ett socialt motiv) där man t.ex. lägger stor vikt vid att ta hänsyn till t.ex. grannar.